

MỘT SỐ BIỆN PHÁP TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG NHÓM CHO SINH VIÊN TRONG DẠY HỌC HỌC PHẦN “PHƯƠNG PHÁP TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG TẠO HÌNH CHO TRẺ MẦM NON”

Lê Hoài Thu⁺,
Trần Thị Thúy Hà

Trường Cao đẳng Sư phạm Bà Rịa - Vũng Tàu
+Tác giả liên hệ • Email: hoathu.cdspbr@gmail.com

Article History

Received: 05/01/2021

Accepted: 27/01/2021

Published: 20/02/2021

Keywords

group activities, method, shaping activities, preschool children.

ABSTRACT

In order for students to acquire the knowledge of the module “Methods of organizing shaping activities for preschool children” and effectively apply in practice, the group activities must be organized in a regular and systematic way under the guidance of trainers. The article proposes a number of measures to organize group activities for students in teaching “Methods of organizing shaping activities for preschool children”. Implementing the measures in a synchronous way will help teachers remove difficulties in organizing group activities for students.

1. Mở đầu

Ủy ban Giáo dục thế kỉ XXI của UNESCO đã đúc kết 4 trụ cột của giáo dục thế kỉ XXI là “Học để biết, học để làm, học để chung sống, học để thành người” (Đặng Thành Hưng, 2000, tr 113). Trong xu thế hội nhập hiện nay, cùng với sự nghiệp đổi mới giáo dục của đất nước, một trong những năng lực chung cần phát triển cho người học, đó là kĩ năng hoạt động nhóm (HĐN). HĐN giúp sinh viên (SV) biết hợp tác với bạn, giải quyết các vấn đề theo cách trao đổi, bàn bạc, thỏa thuận để đưa ra các phương án tốt nhất cho nhóm. Vì vậy, để SV lĩnh hội được kiến thức của học phần “Phương pháp tổ chức hoạt động tạo hình cho trẻ mầm non” và vận dụng hiệu quả vào thực tế, cần tổ chức HĐN một cách thường xuyên, có hệ thống dưới sự hướng dẫn của giảng viên (GV) trong suốt quá trình học tập.

Bài báo nghiên cứu, đề xuất một số biện pháp tổ chức HĐN cho SV nhằm góp phần giải quyết khó khăn cho GV trong quá trình tổ chức HĐN cho SV khi dạy học học phần “Phương pháp tổ chức hoạt động tạo hình cho trẻ mầm non”.

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Hình thức hoạt động nhóm và hoạt động nhóm của sinh viên trong dạy học học phần “Phương pháp tổ chức hoạt động tạo hình cho trẻ mầm non”

2.1.1. Hình thức hoạt động theo nhóm

HĐN là hình thức tổ chức dạy học trong đó SV được chia thành từng nhóm, trao đổi, thảo luận, tranh luận, cùng giải quyết các nhiệm vụ học tập ngoài giờ học trên lớp (Trần Thị Hương và cộng sự, 2014, tr 252).

Trong hình thức HĐN, các hoạt động của những cá nhân riêng lẻ được tổ chức lại, liên kết với nhau trong một hoạt động chung nhằm thực hiện nhiệm vụ học tập, đồng thời quá trình liên kết đó sẽ hình thành và tích hợp các quan hệ: GV, nhóm, SV. Vị thế của mỗi nhân tố đó trong các quan hệ tương tác được thể hiện là: SV: chủ thể tích cực của hoạt động học tập; Nhóm: một môi trường, một phương tiện để hình thành và phát triển nhân cách SV; GV: người tổ chức, định hướng, chỉ đạo.

2.1.2. Hoạt động theo nhóm của sinh viên trong dạy học học phần “Phương pháp tổ chức hoạt động tạo hình cho trẻ mầm non”

Tổ chức hoạt động tạo hình cho trẻ mầm non cần có sự hợp tác của tập thể để đưa ra những ý tưởng dạy học sáng tạo, lôi cuốn, thu hút trẻ, làm cho giờ dạy trở nên sinh động. Do vậy, hình thức HĐN của SV trong dạy học học phần “Phương pháp tổ chức hoạt động tạo hình cho trẻ mầm non” có sự kết hợp tính tập thể và tính cá nhân rất cao, có thể khắc phục những hạn chế của hình thức dạy học chung toàn lớp hay học tập có tính cá nhân. Các yêu cầu cơ của HĐN của SV trong dạy học học phần “Phương pháp tổ chức hoạt động tạo hình cho trẻ mầm non” gồm: - Thành lập nhóm học tập phù hợp với trình độ học lực, mối quan hệ của SV và điều kiện thực tế khác (số lượng thành viên tối ưu trong nhóm là 5-7 SV); - Xác định rõ mục đích, nhiệm vụ, nội dung của HĐN. Nội dung HĐN phải có tính vấn đề, mức độ khó khăn tương đối cao; có mối liên hệ với những kiến thức, kĩ năng cơ bản mà SV đã biết trong một số môn phương pháp; - Giao nhiệm vụ cụ thể và rõ ràng cho từng nhóm tùy vào mức độ khó của từng đề tài trong học

phần và đặc điểm của từng nhóm; - Tạo những điều kiện thuận lợi về phương tiện, tài liệu học tập, thời gian... cho SV HDN, khơi gợi hứng thú, kích thích tối đa sự sáng tạo và kỹ năng giải quyết tình huống ở mỗi SV trong việc tổ chức hoạt động tạo hình cho trẻ mầm non; - Trong quá trình HDN, GV đóng vai trò là người tổ chức, hướng dẫn, người cố vấn, động viên cổ vũ các nhóm làm việc theo nguyên tắc dân chủ, hợp tác tương trợ và tôn trọng lẫn nhau. GV phải vừa là một “đạo diễn” có tài, vừa là một “trọng tài khoa học” đáng tin cậy của SV (Trần Thị Hương, 2012, tr 85).

2.2. Những vấn đề đặt ra đối với tổ chức hoạt động nhóm cho sinh viên trong dạy học học phần “Phương pháp tổ chức hoạt động tạo hình cho trẻ mầm non”

- *Đổi mới nội dung đào tạo:* Nội dung tri thức mang tính đa dạng và phong phú, mỗi nội dung có ý nghĩa và đặc tính riêng. Do vậy, muốn HDN đạt hiệu quả cao, phát huy tính tích cực nhận thức cho SV, GV cần lựa chọn những nội dung phù hợp với đặc trưng của HDN; đó là những vấn đề chưa được làm rõ, còn đang tranh luận; những vấn đề mang tính “mở”, có thể giải quyết bằng nhiều cách khác nhau; những vấn đề có liên quan đến hoạt động thực tiễn giáo dục mầm non; mang tính mới, theo quan điểm mới (đặc biệt là những quan điểm mới mâu thuẫn với quan điểm trước đó) hoặc vấn đề còn có mâu thuẫn trong lý luận và thực tiễn. Khi GV lựa chọn nội dung, cần hướng đến những tiêu chí: + *Tính phù hợp*; + *Đáp ứng nhu cầu của SV*; + *Vấn đề hấp dẫn, mang tính thử thách* (Lê Thanh Thủy, 2010, tr 49).

- *Đổi mới phương pháp dạy học* nhằm phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của SV. Nghị quyết số 29-NQ/TW (Ban Chấp hành Trung ương, 2013) xác định: “Tập trung dạy cách học, cách nghĩ, khuyến khích tự học, tạo cơ sở để SV tự cập nhật và đổi mới tri thức, kỹ năng, phát triển năng lực”. Như vậy, các phương pháp dạy học cần phát huy tính tích cực, chủ động, dạy cho SV cách nghĩ, cách sáng tạo và khả năng tự học theo nhóm ở mọi lúc, mọi nơi.

- *Đổi mới về hình thức đào tạo:* “Chuyển từ học chủ yếu trên lớp sang tổ chức hình thức học tập đa dạng, chú ý các hoạt động xã hội, ngoại khóa, nghiên cứu khoa học. Đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong dạy và học” (Ban Chấp hành Trung ương, 2013). Như vậy, hình thức dạy học học phần “Phương pháp tổ chức hoạt động tạo hình cho trẻ mầm non” trên lớp không phải là chủ yếu mà đòi hỏi GV trong trường phải tăng cường các hoạt động tự nghiên cứu theo nhóm, HDN ngoài giờ lên lớp, hoạt động tập giảng của nhóm.

- *Để đáp ứng được yêu cầu của đổi mới thi, kiểm tra, đánh giá kết quả đào tạo cần phải tăng cường HDN của SV.* Nghị quyết số 29-NQ/TW đã xác định: “Đánh giá kết quả đào tạo đại học theo hướng chú trọng năng lực phân tích, sáng tạo, tự cập nhật, đổi mới kiến thức; đạo đức nghề nghiệp; năng lực nghiên cứu và ứng dụng khoa học và công nghệ; năng lực thực hành, năng lực tổ chức và thích nghi với môi trường làm việc”. Vì vậy, để có những năng lực trên thì việc tổ chức HDN trong học phần “Phương pháp tổ chức hoạt động tạo hình cho trẻ mầm non” rất cần thiết, giúp mỗi thành viên trong nhóm phát huy vai trò của mình bằng cách tự nghiên cứu, rèn luyện kỹ năng thông qua việc soạn giáo án cho nhóm, lên tiết tập giảng, làm đồ dùng dạy học... theo mục tiêu yêu cầu đào tạo.

2.3. Một số biện pháp tổ chức hoạt động nhóm cho sinh viên trong dạy học học phần “Phương pháp tổ chức hoạt động tạo hình cho trẻ mầm non”

2.3.1. Định hướng hoạt động nhóm cho sinh viên

Bước 1: Quy định thời gian, cách đánh giá nhóm

* *Về quy định thời gian:* Trên thực tế, có rất nhiều nhóm SV rơi vào tình huống: nhóm có nhiều ý tưởng hay, nhưng không nắm rõ về thời gian quy định, từ đó phân chia thời gian làm việc của nhóm không hợp lý. Do vậy, khi thời gian cho phép kết thúc, nhóm vẫn chưa hoàn thành nhiệm vụ được giao. Với mỗi nhiệm vụ đặt ra, GV cần hướng dẫn SV cân đối giữa thời gian và khối lượng công việc.

* *Về cách đánh giá nhóm:* Bên cạnh việc quy định thời gian, GV cần thống nhất với SV cách đánh giá nhóm. Cách đánh giá của GV có ảnh hưởng lớn đến quá trình hoạt động chung và kết quả của nhóm, đến sự tích cực, chủ động và khơi dậy lòng nhiệt tình, tinh thần trách nhiệm của mỗi cá nhân trong nhóm. Ngoài mục đích tiếp cận, khám phá tri thức mới, SV tham gia vào HDN còn với mong muốn được thể hiện hiểu biết và kinh nghiệm của bản thân, được người khác công nhận. Do vậy, đánh giá cũng là một trong những động lực thúc đẩy quá trình hoạt động của SV.

Có 2 hình thức SV đánh giá nhóm mà GV có thể thỏa thuận với SV trước khi các nhóm bắt đầu hoạt động, đó là: - *Nhóm tự đánh giá:* SV tự đánh giá phần trình bày của đại diện nhóm (trình bày có rõ ràng, đảm bảo tính logic không? SV đã trình bày đầy đủ các nội dung chính mà nhóm đã thống nhất chưa? Kết quả cuối cùng có phù hợp với nhiệm vụ đặt ra ban đầu không?). Bên cạnh đó, nhóm tiến hành nhận xét, đánh giá phần bổ sung và trả lời chất vấn của GV và các nhóm khác (câu trả lời có đáp ứng và giải tỏa thắc mắc xoay quanh vấn đề chính của các nhóm khác không? Phần bổ sung có đầy đủ không?...); - *Đánh giá giữa các nhóm:* GV có thể tổ chức cho SV đánh giá nhóm

bạn theo các hình thức khác nhau, tùy thuộc vào nội dung và nhiệm vụ đặt ra cho mỗi nhóm. Như vậy, GV có thể tổ chức cho SV đánh giá theo *nguyên tắc luân chuyển* (sản phẩm của các nhóm được trao đổi với nhau, các nhóm sẽ đọc, sau đó cùng nhau trao đổi, nhận xét, góp ý, bổ sung cho nhóm bạn); hoặc đánh giá theo *nguyên tắc lần lượt* (nhóm 1 trình bày → nhóm 2 nhận xét và góp ý; nhóm 2 trình bày → nhóm 3 bổ sung, đánh giá...).

Bước 2: Hướng dẫn các nhóm thống nhất nguyên tắc làm việc

Các nhà nghiên cứu về hoạt động đội nhóm đã chỉ ra rằng, các nhóm có “nguyên tắc” (hay “cam kết”) sẽ hoạt động hiệu quả hơn, các thành viên thể hiện tinh thần trách nhiệm cao hơn (Bộ GD-ĐT, 2018). Nguyên tắc là yếu tố định hướng, quy định và điều khiển hoạt động của con người, đặc biệt là HDN - loại hình hoạt động cần có sự tương tác, gắn kết các hoạt động cá nhân thì tính nguyên tắc càng thể hiện vai trò quan trọng của nó. Nguyên tắc HDN định hướng cho hoạt động cá nhân hướng vào hoạt động tập thể, quy định quá trình tương tác diễn ra một cách tích cực, hạn chế những khó khăn và yếu tố gây ảnh hưởng xấu đến kết quả chung của nhóm.

Do vậy, sau khi chia nhóm, SV có thể thảo luận thống nhất một số nguyên tắc mà mỗi cá nhân khi tham gia vào HDN phải “cam kết” tuân thủ, như: - Hoàn thành tất cả nhiệm vụ của nhóm giao cho; - Tham gia tất cả các cuộc thảo luận chung của nhóm và đến đúng giờ; - Hỗ trợ cho ít nhất là một thành viên trong nhóm; - Trong quá trình làm việc, cần tôn trọng ý kiến người khác, không chỉ trích, bài xích nhau; - Diễn đạt ngắn gọn, rõ ràng, súc tích; - Tập trung tối đa vào giải quyết nhiệm vụ chung của nhóm, tránh sự phân tán, mất tập trung hoặc tán gẫu làm mất thời gian và ảnh hưởng đến kết quả chung của nhóm.

2.3.2. Bao quát, hỗ trợ phát triển kịp thời ý tưởng mới của nhóm

Bước 1: Quan sát hoạt động của các nhóm. GV trong quá trình quản lý nhóm cần bước đầu đánh giá mức độ tích cực của SV trong hoạt động, đồng thời phát hiện khó khăn SV gặp phải để có sự can thiệp, điều chỉnh kịp thời. Điều này có nghĩa là, trong quá trình GV quan sát hoạt động của các nhóm, GV cần tập trung vào một số vấn đề chính như: - Xác định và phân loại mức độ tích cực của SV; - Phát hiện khó khăn SV gặp phải trong quá trình hoạt động, từ đó, GV có sự hỗ trợ kịp thời, giúp SV vượt qua trở ngại, hoàn thành nhiệm vụ được giao.

Trong quá trình quan sát các nhóm hoạt động, GV có thể phát hiện và phân loại một cách sơ bộ mức độ tích cực của SV dựa vào những biểu hiện cụ thể của SV như: - *Những SV thể hiện mức độ tích cực cao:* SV hăng hái phát biểu ý kiến, tự giác đề xuất những phương thức thu thập tài liệu, nghiên cứu, tập trung tối đa vào việc làm rõ nhiệm vụ nhận thức đề ra, nêu lên những ý tưởng mới, sáng tạo; Đối với những SV này, GV có thể kích thích, tác động để phát huy tiềm năng của họ bằng cách: tạo điều kiện cho SV tiếp tục trao đổi với bạn khác hoặc nhóm khác sau khi nhóm đã hoàn thành nhiệm vụ, GV tiếp tục đưa ra những vấn đề có liên quan đến đề tài HDN ở mức độ cao hơn để SV phát huy năng lực của bản thân; - *Những SV thể hiện mức độ tích cực chưa rõ ràng:* SV thể hiện tính tự giác trong việc thực hiện nhiệm vụ chung của nhóm, độc lập nghiên cứu tài liệu nhưng chưa mạnh dạn trao đổi, chia sẻ quan điểm, cách nhìn nhận của bản thân. Trong vai trò là người điều khiển, trợ giúp, GV cần luôn động viên, khích lệ những SV này mạnh dạn trao đổi ý kiến, thể hiện hiểu biết riêng, không bị lệ thuộc vào quan điểm của những SV tích cực. Ngoài ra, GV có thể gợi ý quy định mỗi cá nhân trong nhóm đều phải lần lượt thể hiện ý tưởng của mình vì “SV là chủ thể tích cực của hoạt động học tập” (Trần Thị Hương, 2012, tr 79); - *Những SV có biểu hiện không tích cực:* SV có biểu hiện trốn tránh trách nhiệm, không tích cực tham gia thảo luận, tranh luận, cũng không đề xuất ý kiến, xây dựng giải pháp cho nhóm, hoặc không đưa ra nhận xét, góp ý cho các thành viên khác, có thái độ dửng dưng đối với nhiệm vụ chung của nhóm. Với những SV này, trước hết, GV cần xác định những khó khăn mà nhóm đang gặp phải bằng cách tìm hiểu xem nhóm đang trao đổi về vấn đề gì, khai thác vấn đề ở khía cạnh nào; phân chia công việc ra sao; nội dung nào chưa rõ hoặc còn đang tranh luận. Từ đó, GV đưa ra định hướng hoạt động cho nhóm, giúp nhóm hiểu rõ vấn đề và tự đề xuất được quá trình thực hiện nhằm hướng đến giải quyết nhiệm vụ đặt ra. Đặc biệt, khi phát hiện nhóm gặp khó khăn, GV không nên trực tiếp “cầm tay chỉ việc” mà chỉ nên đặt câu hỏi gợi ý, định hướng cho SV giúp họ hiểu rõ nhiệm vụ cần thực hiện hoặc trang bị thêm kỹ năng hoạt động tập thể để SV tự đề xuất ý tưởng thực thi nhiệm vụ của mình.

Bước 2: Kích thích tiềm năng của mỗi cá nhân để giải quyết nhiệm vụ của nhóm.

Kết quả HDN là sự tổng hợp trí tuệ của các cá nhân trong nhóm. Do vậy, muốn thúc đẩy hiệu quả của nhóm, trước hết cần tạo mọi điều kiện cho cá nhân phát huy hết năng lực, sở trường trong môi trường thân thiện, cởi mở, an toàn về mặt tâm lý. Bên cạnh đó, khi tham gia vào HDN, các cá nhân tích cực tương tác với nhau tạo nên sự chi phối, ảnh hưởng, bổ sung cho nhau về mặt kiến thức, kỹ năng hoạt động, giúp nâng cao hiệu quả của HDN. Vì vậy, GV cần có sự hỗ trợ nhóm, tạo động lực và cơ sở để SV đưa ra các ý tưởng, giải pháp cho các hoạt động.

Bước 3: Điều hòa những mâu thuẫn nảy sinh. Một trong những khó khăn hàng đầu mà SV thường gặp trong quá trình HDN, đó là không giải quyết được các mâu thuẫn nảy sinh, làm ảnh hưởng đến kết quả cuối cùng cũng như tinh thần đoàn kết giữa các thành viên trong nhóm. SV vẫn quen với cách học theo kiểu truyền thống, nay có cơ hội tiếp cận với cách học mới, học hợp tác với bạn, do vậy không tránh khỏi thái độ lúng túng, chưa có kinh nghiệm khi đối diện với tình huống khó khăn. Trong trường hợp đó, rất cần sự “xuất hiện” của GV với vai trò là “cầu nối”, là “trọng tài” điều hòa mọi mâu thuẫn để SV gắn kết, phân tích điểm đúng và sai của các thành viên trong nhóm, hướng họ đến mục tiêu chung của nhóm (Trần Thị Hương, 2012, tr 85).

GV cần chú ý những điểm riêng biệt của các hình thức khác nhau: - *Thảo luận nhóm*: Do đối tượng chính của quá trình thảo luận nhóm là vấn đề hay nội dung tri thức chưa được thống nhất, có nhiều quan điểm và cách nhìn nhận khác nhau nên mâu thuẫn có thể phát sinh thường là mâu thuẫn về tri thức. Chính vì thế, để giải quyết loại mâu thuẫn này, GV nên đặt ra các tình huống, các câu hỏi và dự kiến nhiều phương án trả lời. Đồng thời, chuẩn bị sẵn cách lí giải các quan điểm dưới nhiều góc độ khác nhau; - *Bài tập nhóm*: Trong quá trình làm bài tập nhóm, SV tương tác, hợp tác, hỗ trợ nhau cả về mặt “cái” và “cách”, nghĩa là cả về nội dung, cả về phương pháp, cách thức hoạt động. Ngoài ra, bài tập nhóm đòi hỏi SV phải có sản phẩm cụ thể. Do vậy, ngoài mâu thuẫn về tri thức, SV có thể không thống nhất ý kiến trong việc sử dụng phương tiện, công cụ để tạo ra sản phẩm, hoặc tranh luận về cách thức trình bày sản phẩm. Chính vì vậy, GV có thể hạn chế mâu thuẫn nảy sinh bằng cách đưa ra một vài gợi ý về cách lựa chọn phương tiện và cách trình bày làm nổi bật nội dung và kết quả của nhóm; - *Thực hành nhóm*: Trong khi tập dạy, SV thường gặp nhiều khó khăn trong việc sử dụng các kĩ năng cần thiết trong tổ chức hoạt động tạo hình cho trẻ tại trường mầm non. Do đó, SV có thể không thống nhất với nhau về cách tổ chức giờ dạy, cách sử dụng tài liệu trực quan, cách gây hứng thú cho trẻ... Bởi vậy, GV cần giúp các nhóm có định hướng rõ ràng cho giờ tập dạy thông qua việc lập kế hoạch một cách chi tiết và cẩn thận. Đồng thời, nếu SV gặp khó khăn, lúng túng trong lúc tập dạy vì thiếu kinh nghiệm thì GV cần trang bị thêm một số kĩ năng cần thiết để SV tự tin hơn khi tập dạy (kĩ năng kích thích hứng thú của trẻ, cách sử dụng các loại tài liệu trực quan khác nhau, cách tổ chức cho trẻ ôn luyện kiến thức và kĩ năng...).

2.3.3. Hình thành và rèn luyện kĩ năng thuyết trình, phản biện cho sinh viên

Bước 1: Hình thành và rèn luyện kĩ năng thuyết trình cho SV. Muốn rèn luyện kĩ năng thuyết trình cho SV, trước hết, GV cần giúp họ hình thành kĩ năng này bằng cách: - Trong quá trình HDN, GV khuyến khích các thành viên tích cực trao đổi, chia sẻ ý kiến, đặc biệt quan tâm đến khả năng diễn đạt, sao cho nhóm có thể hiểu được ý tưởng của mình; - Yêu cầu các nhóm luân phiên thay đổi thành viên đại diện thuyết trình, tránh tập trung vào một số cá nhân; - Khuyến khích hoặc quy định nhiều SV tham gia thuyết trình cho sản phẩm chung của nhóm. Trong quá trình SV đại diện nhóm trình bày kết quả, nhiệm vụ của các thành viên khác là phải tập trung lắng nghe để bổ sung, giải thích, làm rõ ý tưởng, điều chỉnh sai sót kịp thời hoặc trả lời các câu hỏi do GV và các nhóm khác đưa ra. Việc đưa ra ý kiến bổ sung, điều chỉnh của các cá nhân khác cũng một trong những cơ hội thuận lợi giúp SV rèn luyện kĩ năng thuyết trình.

Có thể nói, tự tin là một trong những phẩm chất quan trọng cần có của người thuyết trình thành công. Do vậy, GV cần xác định các yếu tố giúp SV chủ động, tự tin khi thuyết trình.

Ngoài ra, kĩ năng thuyết trình được thể hiện khác nhau đối với các hình thức khác nhau của HDN: - *Với thảo luận nhóm*, thuyết trình là lúc SV đại diện nhóm trình bày quan điểm, cách nhìn nhận, giải quyết vấn đề đặt ra. Do đó, muốn thuyết trình tốt, SV cần có khả năng giao tiếp tốt, có ngôn ngữ mạch lạc và tư duy logic; - *Với bài tập nhóm*, thuyết trình là khi SV trình bày sản phẩm và kết quả cuối cùng của hoạt động. Do vậy, muốn thuyết trình thành công, SV cần rèn luyện tư duy phân tích và khả năng tổng hợp vấn đề; - *Với thực hành nhóm*, thuyết trình được hiểu là khi SV tập dạy (tổ chức hoạt động tạo hình cho trẻ ở trường mầm non) với vai trò là giáo viên mầm non. Hiệu quả của quá trình tập dạy do mức độ thành thạo kĩ năng tổ chức hoạt động tạo hình quyết định.

Bước 2: Hình thành và rèn luyện kĩ năng phản biện cho SV. Phản biện không phải là việc phê bình chỉ trích, nhận định một cách tiêu cực, luôn nghi ngờ, không tin tưởng nhau mà là quá trình nhận thức rõ ràng, có lí lẽ, mục tiêu, có sự nhìn lại, phân tích, phân loại, tổng hợp, so sánh, đánh giá quan điểm, kết quả của người khác.

Trong quá trình tổ chức cho SV thuyết trình và phản biện, GV cần tạo ra bầu không khí thoải mái, thân thiện, tránh gây áp lực khiến người thuyết trình cảm thấy không được tôn trọng, không được công nhận kết quả, các nhóm tranh luận gay gắt, bảo thủ bảo vệ quan điểm, bác bỏ cách nhìn nhận của nhóm khác... Như thế, việc phản biện không những đã đi ra ngoài mục đích chính của nó, mà còn làm cho không khí của lớp ngày càng căng thẳng, cạnh tranh, đề cao chủ nghĩa cá nhân. Để khắc phục tình trạng trên, GV cần luôn là người chủ động trong việc quản lí quá trình tranh luận giữa các nhóm, xử lí kịp thời các tình huống nảy sinh.

2.3.4. Kích thích sự hợp tác giữa các nhóm

Muốn tạo sự liên kết, phối hợp hoạt động giữa các nhóm thì GV cần tạo điều kiện cho các nhóm trao đổi ý tưởng thực thi nhiệm vụ sau khi GV xác định mục tiêu cụ thể của các nhóm và trước khi các nhóm bắt đầu hoạt động. GV có thể dành một khoảng thời gian ngắn để các nhóm thảo luận và nêu lên những ý tưởng chính của nhóm, giúp các nhóm có cái nhìn tổng quan về vấn đề được đặt ra. Trong trường hợp mỗi nhóm nhận một nhiệm vụ riêng và nhiệm vụ của các nhóm có liên quan chặt chẽ với nhau, đặc biệt là kết quả của nhóm này có thể làm cơ sở, nền tảng cho việc thực thi nhiệm vụ của nhóm khác thì việc nêu ý tưởng ban đầu cũng là cơ hội cho các nhóm có cơ sở định hướng cho việc đưa ra giải pháp cho mục tiêu chung của nhóm. Ngoài ra, sau khi các nhóm đã thực hiện xong nhiệm vụ của nhóm, GV có thể gợi ý, đặt ra nhiệm vụ mới hoặc tạo tình huống mới mà muốn giải quyết được, SV phải hợp tác với các nhóm bạn. Điều này chỉ có thể thực hiện được khi SV nắm rõ nhiệm vụ của mỗi nhóm ngay từ khi GV đề ra mục tiêu cho các nhóm.

Quá trình tổ chức HĐN cho SV được tiến hành theo quy trình sau: Chuẩn bị → Điều hành → Đánh giá. Để thực hiện quy trình trên, chúng tôi đề xuất biện pháp tương ứng bao gồm: định hướng HĐN cho SV; bao quát, hỗ trợ phát triển kịp thời ý tưởng mới của nhóm; hình thành và rèn luyện kỹ năng thuyết trình - phản biện cho SV; kích thích sự hợp tác giữa các nhóm. Các biện pháp trên được đề xuất dựa vào trình tự các bước khi tổ chức HĐN. Do đó, chúng có mối quan hệ chặt chẽ với nhau. GV khi sử dụng cần quan tâm đến tính hệ thống, tính thực tiễn để nâng cao hiệu quả của hoạt động, phát huy tính tích cực nhận thức của SV, tạo cơ hội cho SV phát huy tiềm năng trong môi trường thân thiện và tích cực.

Ví dụ minh họa: Tổ chức cho SV làm bài tập nhóm với đề tài: *Trình bày ý tưởng tổ chức cho trẻ hoạt động tạo hình theo một số chủ đề sau: thực vật, cát, giấy*

- Nhiệm vụ chung của cả lớp: lập kế hoạch tổ chức hoạt động tạo hình cho trẻ theo chủ đề trên để kích thích sự sáng tạo của trẻ thông qua các vật liệu theo chủ đề mà SV cung cấp. Nhiệm vụ của các nhóm: Mỗi nhóm lựa chọn một chủ đề trong số các chủ đề đưa ra, sau đó trình bày ý tưởng tổ chức hoạt động tạo hình cho trẻ sáng tạo dựa trên vật liệu đã chọn.

- Cách tổ chức: + GV chia lớp thành các nhóm nhỏ (mỗi nhóm từ 5 đến 7 SV) (Trần Thị Hương và cộng sự, 2014, tr 254); + Trước khi bắt đầu hoạt động, GV có thể dành một khoảng thời gian ngắn cho các nhóm trao đổi ý tưởng. Việc trao đổi ý tưởng ban đầu giúp SV có cái nhìn bao quát hơn, đồng thời làm nảy sinh những ý tưởng mới lạ và độc đáo hơn; + Các nhóm tiến hành trao đổi, bàn luận và lập kế hoạch tổ chức hoạt động tạo hình; + Các nhóm có cùng chủ đề sẽ trao đổi kết quả và góp ý xây dựng cho nhau, chẳng hạn như *Chủ đề về giấy* (các nhóm tổ chức hoạt động tạo hình bằng cách cho trẻ gấp mũ, thuyền bằng giấy, xé dán tranh từ giấy báo), *Chủ đề về các lá cây* (vẽ, in, nặn các hình lá cây, dán các lá cây thành các con vật, tạo ra hình cây có lá hoặc tạo ra các bức tranh về cây có lá...) (Phạm Thị Mai Chi và cộng sự, 2006, tr 45).

3. Kết luận

Bài báo đề xuất một số biện pháp tổ chức HĐN cho SV trong dạy học học phần “Phương pháp tổ chức hoạt động tạo hình cho trẻ mầm non”. Quá trình tổ chức HĐN cho SV được tiến hành theo quy trình: Chuẩn bị → Điều hành → Đánh giá. Các biện pháp đề xuất trong bài dựa vào trình tự các bước khi tổ chức HĐN, do đó, chúng có mối quan hệ chặt chẽ với nhau. GV khi sử dụng cần quan tâm đến tính hệ thống, tính thực tiễn để nâng cao hiệu quả của hoạt động, phát huy tính tích cực nhận thức của SV, tạo cơ hội cho SV phát huy tiềm năng trong môi trường thân thiện và tích cực.

Tài liệu tham khảo

- Ban Chấp hành Trung ương (2013). *Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04/11/2013 về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế*.
- Bộ GD-ĐT (2018). *Tài liệu bồi dưỡng theo tiêu chuẩn chức danh nghề nghiệp giáo viên mầm non hạng III*. NXB Giáo dục Việt Nam.
- Đặng Thành Hưng (2000). *Dạy học hiện đại*. NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.
- Lê Thanh Thủy (2010). *Phương pháp tổ chức hoạt động tạo hình cho trẻ mầm non*. NXB Đại học Sư phạm.
- Phạm Thị Mai Chi, Lê Thu Hương, Trần Thị Thanh (2006). *Đổi mới hình thức tổ chức các hoạt động giáo dục trẻ mẫu giáo theo hướng tích hợp chủ đề*. NXB Giáo dục.
- Trần Thị Hương (2012). *Dạy học tích cực*. NXB Đại học Sư phạm TP. Hồ Chí Minh.
- Trần Thị Hương, Nguyễn Đức Danh, Hồ Văn Liên, Ngô Đình Qua (2014). *Giáo trình Giáo dục học đại cương*. NXB Đại học Sư phạm TP. Hồ Chí Minh.